

14. 11. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Přelomové rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci subrogačního regresu výstavce finanční záruky

Nejvyšší soud v rozhodnutí 29 NSČR 62/2023 zásadně změnil pohled na subrogaci u finančních záruk. Potvrdil, že výstavce – zejména banky či NRB – může po plnění z akcesorické i neakcesorické záruky vstoupit do práv původního věřitele, včetně jeho zajištění, pokud prokáže úhradu skutečného dluhu dlužníka. Rozhodnutí má zásadní dopady na bankovní sektor i insolvenční praxi.

Subrogace - jedno slovo s mimořádným právním a ekonomickým dopadem

Finanční, resp. bankovní záruky představují v praxi obvyklý a oblíbený zajišťovací instrument, a to zejména v obchodních závazkových vztazích. Na rozdíl od klasického ručení jakožto pojmově akcesorického závazku jsou finanční záruky zpravidla koncipovány jako abstraktní a nezávislý závazek výstavce, který není právně vázán na osud hlavního dluhu dlužníka. Z tohoto důvodu představují finanční záruky velmi efektivní a praktický nástroj.

Abstraktnost a nezávislost je však spojena se svízelnou situací výstavců finančních záruk v případě, kdy na finanční záruky plní. Na rozdíl od klasického ručení panovaly v případě finanční záruky odlišné názory na to, zda její výstavce *subroguje* do postavení věřitele, či zda má pouze práva z titulu odškodnění podle § 2039 OZ.[\[1\]](#)

Význam subrogačního oprávnění je značný. Ve svém důsledku totiž umožňuje výstavci finanční záruky po plnění na zajištěnou pohledávku vstup do postavení zajištěného věřitele. Ekonomická výhodnost postavení věřitele se zajištěnou pohledávkou oproti věřiteli s pohledávkou nezajištěnou je přitom obecně nesporná.

Typickým výstavcem finanční záruky je Národní rozvojová banka, a.s., (dále jen „**NRB**“, dříve Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.) která zpravidla jako výstavce poskytuje zajištění jiným bankám za dluhy úvěrovaných (klientů bank). Je-li pohledávka banky zajištěná např. nemovitou věcí a NRB jako výstavce finanční záruky plní, je otázka subrogace NRB do postavení takto zajištěné banky velmi významná.

Judikatura vrchních soudů výstavcům finančních záruk dosud příliš nenahrávala. Do hry však vstoupil Nejvyšší soud svým rozhodnutím pod sp. zn. 29 NSČR 62/2023 ze dne 30. července 2025. Uvedené rozhodnutí se zabývá právě otázkou možného vstupu výstavce finanční záruky do práv původního věřitele (tzv. zákonnou subrogací) v rámci insolvenčního řízení a je klíčové pro aplikaci daného institutu v mezích soukromého práva hmotného i práva insolvenčního.

Skutkové okolnosti

Insolvenční řízení dlužníka pronax group s.r.o. bylo zahájeno v roce 2020. Dlužník měl vůči původní financující bance několik úvěrových závazků zajištěných zástavním právem k nemovitostem. K zajištění těchto úvěrů byly vystaveny bankovní záruky ze strany NRB, která v letech 2015–2018 vystavila několik bankovních záruk ve prospěch původní financující banky (dále jen „**Financující**

banka“). Jednalo se o tzv. pásmové záruky, ve kterých se NRB zavázala uhradit Financující bance v případě nesplnění dluhu dlužníkem určité procento nesplacené jistiny úvěru ke dni výzvy k plnění.[2]

Dlužník úvěry nesplácel a Financující banka vyzvala NRB k plnění z bankovních záruk. NRB následně vyplatila Financující bance sjednané procentní částky a tím uhradila podstatnou část dluhů dlužníka. Poté NRB přihlásila své pohledávky do insolvenčního řízení dlužníka, a to ve čtyřech dílčích pohledávkách odpovídajících plněním z jednotlivých záručních listin (v souhrnu šlo o částku přes 10 mil. Kč). Jako důvod vzniku všech přihlášených pohledávek NRB uvedla smlouvy o poskytnutí bankovní záruky a záruční listiny, přičemž výslovně konstatovala, že úhradou záruk vstoupila do práv původního věřitele podle § 1937 odst. 2 OZ,[3] a to s vědomím omezení vyplývajících z § 1938 odst. 1 OZ.[4] NRB tedy tvrdila, že na ni přechází zajištění původních úvěrových pohledávek, které bylo zřízeno ve prospěch Financující banky. Svě pohledávky proto přihlásila jako zajištěné majetkem dlužníka, tedy zástavním právem váznoucím na nemovitostech dlužníka.

Původní věřitel, Financující banka, přihlásil do insolvenčního řízení svou zbývající neuhrazenou pohledávku z úvěrů rovněž jako zajištěnou zástavním právem k nemovitostem dlužníka. V průběhu insolvenčního řízení došlo ke zpeněžení zastavených nemovitostí. Nastala tak otázka, jak rozdělit výtěžek zpeněžení mezi více přihlášených zajištěných věřitelů.

Soudní řízení před soudy prvního a druhého stupně

Krajský soud v Hradci Králové nejprve rozhodl[5] o vydání výtěžku zajištěným věřitelům tak, že veškerý výtěžek (po odečtení nákladů) připadl pouze původnímu zajištěnému věřiteli (Financující bance) a dalšímu zajištěnému věřiteli s dřívějším zástavním právem (Česká správa sociálního zabezpečení). Soud dospěl k závěru, že pohledávky NRB nejsou zajištěny zástavním právem k nemovitostem, neboť NRB nevstoupila do práv původního věřitele z úvěrové smlouvy. Bankovní záruky byly posouzeny jako abstraktní závazky, k nimž se neváže žádné zákonné přednostní právo podle insolvenčního zákona.[6] Jinak řečeno, insolvenční soud odmítl, že by plněním z bankovní záruky mohlo dojít k přechodu zástavního práva z původního věřitele na NRB na základě zákonné subrogace dle § 1937 odst. 2 OZ. S ohledem na uvedenou povahu bankovní záruky soud uzavřel, že pohledávka NRB vznikla výhradně z titulu smlouvy o poskytnutí finanční záruky a má charakter tzv. náhradové pohledávky dle § 2039 OZ,[7] která není totožná s původní úvěrovou pohledávkou a není zajištěna původním zástavním právem.

NRB podala proti rozhodnutí insolvenčního soudu odvolání. Vrchní soud v Praze potvrdil[8] rozhodnutí soudu prvního stupně. Ztotožnil se přitom s právním posouzením, že bankovní záruka jako taková nezakládá žádné přednostní postavení věřitele v insolvenčním řízení. Zdůraznil také, že veškerá zástavní práva na prodaných nemovitostech svědčila pouze Financující bance a dalším dvěma věřitelům – nikoli věřiteli NRB. To, že pohledávky NRB byly při přezkumu uznány jako zajištěné, současně neznamená, že budou skutečně uspokojeny z výtěžku označeného předmětu zajištění; rozhodující je skutečná existence platného zajištění a jeho pořadí. Vrchní soud poukázal na to, že při konkurenci více zajištěných věřitelů na témže předmětu zajištění se postupuje dle § 167 odst. 1 insolvenčního zákona[9] a zásad vyjádřených v judikatuře Nejvyššího soudu.[10] Plnění z nezávislé bankovní záruky tedy i podle rozhodnutí Vrchního soudu v Praze nezpůsobuje přechod zajištění úvěrové pohledávky na výstavce finanční záruky.

NRB podala proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání. V něm zejména tvrdila, že soudy nižších stupňů pochybily, pokud vyloučily aplikaci § 1937 odst. 2 OZ v poměrech bankovní záruky a nezohlednily, že v daném případě byly bankovní záruky sjednány jako akcesorické k úvěrovým smlouvám.

Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným, jelikož šlo o právní otázku, která dosud nebyla v jeho rozhodovací praxi řešena.

Právní názor Nejvyššího soudu

Klíčovou právní otázkou v dovolacím řízení bylo, zda v případě plnění z bankovní záruky dochází k tzv. zákonné subrogaci – tedy zda výstavce finanční, resp. bankovní záruky vstupuje do práv věřitele vůči dlužníkovi v rozsahu, v němž za dlužníka plnil, a to v souladu s § 1937 odst. 2 OZ, anebo zda má výstavce finanční záruky pouze právo na náhradu toho, co za dlužníka plnil dle § 2039 odst. 1 věty první OZ.

Nejvyšší soud nejprve zdůraznil odlišnosti mezi tzv. podmíněčnou (akcesorickou) a bezpodmínečnou (neakcesorickou) povahou finančních, resp. bankovních záruk. U podmíněčné finanční záruky vyplývá ze záruční listiny závislost na existenci zajišťovaného závazku. V opačném případě je finanční záruka bezpodmínečná a neuplatní se pro ni princip akcesority ani princip subsidiarity.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud se podle podmínek vymezených v záruční listině jedná o tzv. akcesorickou bankovní záruku, projeví se tato skutečnost i tím, že poskytnutím plnění podle záruční listiny hradí výstavce záruky věřiteli dlužníkův materiálně existující (skutečný) dluh, přičemž právo na náhradu toho, co takto plnil, se prosadí jako subrogační regres. V takovém případě pak není důvod vylučovat pro účely postavení výstavce záruky obecnou úpravu subrogačního regresu obsaženou v § 1937 odst. 2 OZ a § 1938 odst. 1 OZ. Co do regresního nároku vůči dlužníkovi podle § 2039 odst. 1 věty první OZ tak může mít výstavce záruky k dispozici jak zajištění, které si sám sjednal s dlužníkem ve smlouvě o poskytnutí bankovní záruky, tak zajištění, které na něj přešlo podle § 1937 odst. 2 věty druhé OZ při subrogačním regresu coby zajištění, které náleželo věřiteli, kterému plnil z akcesorické finanční záruky.

Dále Nejvyšší soud uvádí, že obdobný závěr se uplatní rovněž v případě, kdy je sice plněno na základě neakcesorické finanční záruky, avšak výstavce záruky prokáže, že bylo plněno na skutečný dluh dlužníka. Bývá totiž pravidlem, že i v případě neakcesorických finančních záruk dochází ze strany výstavce záruky k plnění skutečného dluhu dlužníka, přestože výstavce není oprávněn zkoumat existenci takového dluhu.

Nejvyšší soud uzavírá, že výstavce finanční záruky, který plnil věřiteli podle podmínek záruční listiny, které mu nedovolovaly zkoumat, zda hradí dlužníkův skutečný dluh (jelikož šlo o bezpodmínečnou finanční záruku), má právo žádat dlužníka, aby mu nahradil to, co plnil podle § 2039 odst. 1 OZ, a rovněž uplatnit vůči dlužníkovi či třetím osobám zajištění tohoto nároku, které si sám sjednal. **Jestliže však výstavce finanční záruky v takovém případě v přihlášce své pohledávky v rámci insolvenčního řízení s dlužníkem také tvrdí a následně při přezkumu pohledávky prokáže, že takto plnil věřiteli na dlužníkův skutečný dluh, má právo požadovat úhradu poskytnutého plnění v režimu § 1937 odst. 2 OZ (tedy včetně zajištění pohledávky, kterým disponoval věřitel); šlo-li o plnění jen na část dlužníkovu skutečného dluhu, uplatní se uvedený postup s omezením podle § 1938 odst. 1 OZ.** Pokud výstavce finanční záruky v rámci přezkumu pohledávky neprokáže, že plnil na skutečný dluh dlužníka, nezabývá ho to možností poměrného uspokojení své nezajištěné pohledávky s ostatními věřiteli z titulu náhrady dle § 2039 odst. 1 OZ.

Uvedený závěr se uplatní i v případech, kdy výstavce finanční záruky vstoupí do insolvenčního řízení s dlužníkem postupem upraveným v § 183 odst. 3[11] větě druhé insolvenčního zákona. Jedná se o situace, kdy výstavce finanční záruky uspokojí pohledávku věřitele, kterou věřitel přihlásil v insolvenčním řízení dlužníka. Výstavce finanční záruky je v takovém případě oprávněn se domáhat rozhodnutí insolvenčního soudu o vstupu do insolvenčního řízení na místo věřitele, a to v rozsahu,

v němž za dlužníka uspokojil pohledávku věřitele.

S ohledem na shora uvedené právní názory Nejvyšší soud zrušil předchozí rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Závěr

V případě plnění z tzv. akcesorických finančních, resp. bankovních záruk výstavcem se zásadně uplatní zákonná subrogace dle § 1937 OZ, a tedy výstavce finanční záruky vstupuje do práv věřitele včetně zajištění.

V případě plnění z tzv. neakcesorických finančních záruk výstavcem je na výstavci, aby případně tvrdil a prokázal, že plnil na skutečný dluh dlužníka. Pokud výstavce unese břemeno tvrzení a důkazní, uplatní se i v tomto případě zákonná subrogace dle § 1937 OZ. Uvedeným způsobem může výstavce finanční záruky postupovat i v případném insolvenčním řízení dlužníka, pokud břemeno tvrzení a důkazní unese ve své přihlášce pohledávky a jejím přezkumu.

Uvedené závěry se uplatní i v případě, že výstavce finanční záruky plnil za dlužníka toliko část jeho (skutečného) dluhu. V takovém případě se může výstavce finanční záruky domáhat uspokojení ze zajištění za podmínek podle § 1938 OZ, tedy v rozsahu splněné části dluhu a v pořadí za původním věřitelem.

Uvedené závěry se rovněž uplatní v případě, kdy výstavce finanční záruky vstupuje do insolvenčního řízení postupem dle § 183 odst. 3 insolvenčního zákona.

Uvedené rozhodnutí Nejvyššího soudu má tedy nepochybně značný praktický význam pro bankovní sektor v oblasti zajišťování dluhů prostřednictvím bankovních záruk a následného uplatňování a vymáhání souvisejících pohledávek. Závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou přitom aplikovatelné jak pro individuální vymáhání těchto pohledávek v klasickém soudním řízení, tak pro kolektivní vymáhání v rámci insolvenčního řízení.

David Voříšek

Martin Kiac

Petr Sprinz

RESOLV

[RESOLV, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Hybernská 1271/32

Praha 1

110 00

E-mail: office@resolv.cz

[1] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Dlužno uvést, že případ se netýkal finanční záruky vystavené na základě třístranné smlouvy, ve které by byl sjednán režim subrogace ve smyslu § 1937 OZ. V případě trojstranné smlouvy mezi dlužníkem, výstavcem a beneficentem finanční záruky totiž i před příslušným rozhodnutím Nejvyššího soudu nemohlo být pochybností ohledně platnosti režimu subrogace.

[3] (1) „Souhlasu dlužníka není třeba, pokud třetí osoba plní věřiteli jeho dluh proto, že za dluh ručí nebo závazek jinak zajišťuje.“

(2) „Splněním dluhu vstupuje tato osoba do práv věřitele a má právo, aby jí dlužník vyrovnal, co za něho plnila. Pohledávka věřitele na ni přechází včetně příslušenství, zajištění a dalších práv s pohledávkou spojených. Věřitel vydá tomu, kdo za dlužníka plnil, potřebné doklady o pohledávce a sdělí mu vše, co je k uplatnění pohledávky zapotřebí.“

[4] „Plní-li třetí osoba za dlužníka jen část dluhu, může požadovat jen vyrovnání toho, co za dlužníka plnila. Původní věřitel má právo požadovat vyrovnání zůstatku své pohledávky přednostně před novým věřitelem, ledaže se novému věřiteli zaručil, že mu bude nahrazeno, co za dlužníka vydal.“

[5] Usnesením č.j. KSHK 33 INS 19866/2020-B-100 ze dne 23. listopadu 2022.

[6] Zákon č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů.

[7] (1) Dlužník nahradí výstavci to, co plnil podle záruční listiny vystavené v souladu s uzavřenou smlouvou. Uzavřela-li s výstavcem smlouvu o poskytnutí finanční záruky třetí osoba, nahradí tato osoba výstavci, co plnila podle záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou.

(2) Dlužník nemůže vůči výstavci uplatnit námitky, které by mohl uplatnit vůči věřiteli, neujednal-li s ním, že si výstavce vůči věřiteli uplatnění takových námitek vyhradí v záruční listině.

[8] Usnesením č.j. 4 VSPH 205/2023-B-114 ze dne 28. března 2023.

[9] „Zajištění věřitelé se v rozsahu zajištění uspokojují ze zpeněžení věci, práva pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, jimiž byla jejich pohledávka zajištěna, nestanoví-li zákon jinak. Pro pořadí jejich uspokojení je rozhodující doba vzniku zástavního práva nebo doba vzniku zajištění, nedohodnou-li se zajištění věřitelé písemně jinak. To platí obdobně pro věřitele podmíněných pohledávek nebo pohledávek budoucích, k jejichž zajištění byla zastavena věc, právo, pohledávka nebo jiná majetková hodnota nebo zřízeno jiné zajištění uvedené v § 2 písm. g).“

[10] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 NSČR 7/2014 ze dne 30. března 2016.

[11] „Osoby, od kterých může věřitel požadovat plnění podle odstavců 1 a 2, mohou pohledávku,

kteřá by jim proti dlužníkovi vznikla uspokojením věřitele, přihlásit jako pohledávku podmíněnou. Jestliže však věřitel takovou pohledávku přihlásí, mohou se jí tyto osoby v rozsahu, v němž pohledávku uspokojí, v insolvenčním řízení domáhat místo něj bez zřetele k tomu, zda ji přihlásily, s tím, že pro jejich vstup do řízení platí přiměřeně § 18; návrh podle tohoto ustanovení mohou podat samy.“

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)